

Samlad kvalitetsredovisning kommunal förskola Stockholms stad 2013

Kvalitetsredovisningens funktion

Stockholms stad har som huvudman enligt skollagen¹ och Skolverkets Allmänna råd för kvalitetsarbete² ett ansvar för att skapa rutiner, uppföljningssystem och andra förutsättningar för ett dokumenterat och systematiskt kvalitetsarbete. Kvalitetsredovisning på olika nivåer inom stadens organisation för förskoleverksamhet är ett sätt att uppfylla dessa krav.

Andra delar och resultat av förskoleverksamheten, som exempelvis budget och medarbetarfrågor, rapporteras i stadens ILS³-system i tertiärrapporter och verksamhetsberättelser.

Syftet med kvalitetsredovisningen är att bedöma måluppfyllelsen i förhållande till de nationella målen i läroplanen, identifiera framgångsrika arbetssätt och utvecklingsområden. Utifrån detta formuleras utvecklingsinsatser med förväntat resultat på olika nivåer. Avsikten är att bidra till en likvärdig utbildning av hög kvalitet.

Stadens samlade kvalitetsredovisning är ett underlag för resultatdialoger mellan skolroteln, utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna och utgör ett stöd för arbetet med övergripande och långsiktiga utvecklingsinsatser i staden.

---

¹ Skollag 2010/800

² Allmänna råd med kommentarer om Systematiskt kvalitetsarbete - för skolväsendet, Skolverket

³ Integrerad ledning och styrning för Stockholms stad

Sammanfattning

De strukturella förutsättningarna påverkar framförallt genom den stora utbyggnaden av förskoleplatser som skett i många stadsdelar och svårigheten att bibehålla och helst öka andelen förskollärare.

Samtidigt visar stadsdelsnämnderna på god måluppfyllelse på alla övergripande områden även om likvärdigheten behöver öka. Analyserna lyfter fram vikten av att organisera för kompetensutbyte och att arbeta långsiktigt.

Stadsdelarna kommer själva att framförallt prioritera arbetet med IKT, kvalitetsarbete, pedagogisk miljö, lässatsning, föräldrasamverkan och pedagogisk dokumentation.

Som övergripande insatser föreslås arbete inom områdena kompetensutveckling, IKT, vetenskaplig grund, hållbar förskola och systematiskt kvalitetsarbete.

Strukturella förutsättningar och organisation

- *Antal barn*

Under året har totalt 34000 barn deltagit i kommunal förskoleverksamhet i Stockholms stad. Det är 64 procent av stadens förskoleverksamhet och 55 procent av alla 1-5-åringar i Stockholm.

Varje stadsdelsnämnd har i genomsnitt drygt 2300 förskolebarn med en spridning mellan 1200-3600 barn.

- *Andel förskollärare⁴*

Genomsnittligt hade stadsdelsförvaltningarna 40 procent förskollärare och spridningen var från 34 till 47 procent. Den genomsnittliga andelen är relativt stabil medan spridningen minskat något.

Andelen är högre än för de fristående förskolorna som hade ett genomsnitt på 34 procent men med en mycket stor spridning, från 0-100 procent. Stockholm har en hög andel förskollärare jämfört med andra kommuner i länet (37 procent) men lägre än övriga storstäder (50 procent) och riket som helhet som har 53 procent förskollärare.

- *Barn per personal*

Genomsnittligt hade stadsdelsförvaltningarna 4,9 barn per personal med en spridning från 4,2 till 5,3. Det är samma personaltäthet som året innan.

De fristående förskolorna har 5,0 barn per personal och en större spridning. Landet som helhet har något lägre personaltäthet än Stockholm.

---

⁴ Räknat på årsarbetare med pedagogisk högskoleutbildning

- *Barn per grupp*

Genomsnittligt hade stadsdelsförvaltningarna 14,8 barn per grupp med en spridning från 11,5 till 16,2. Det är något lägre genomsnitt än året innan.

Här finns inga siffror för de fristående förskolorna i Stockholm men genomsnittet för riket var 17 barn per grupp.

- *Andel barn och personal med annat modersmål och antal språk*

Under året har ett arbete inletts med att kartlägga såväl antal barn med annat modersmål som personal som behärskar andra språk än det svenska.

Sammanställningen var vid årets slut inte klar men bedömningen är att närmare 30 procent av barnen har ett annat modersmål än svenska och där är spridningen bland de stadsdelar som angivit detta mellan 16-77 procent.

På förskolorna finns många medarbetare som har kunskaper i andra språk än det svenska och många, särskilt i stadsdelar med många barn med andra språk, har utbildning i barns andraspråksutveckling.

Under året har olika kartläggningar kring barns och medarbetares språk och utbildning på området påbörjats. Syftet är att synliggöra och använda den kompetens som finns och få underlag för fortbildningssatsningar.

- *Antal förskoleenheter och deras organisation*

Alla stadsdelar har förskoleenheter som består av flera förskolor. Dessa leds av en förskolechef med en varierande ledningsorganisation. Beroende på storlek finns biträdande förskolechef/chefer och/eller pedagogiska ledare samt administrativt stöd. I en stadsdel, Hägersten-Liljeholmen, finns områdeschefer ”mellan” förskolechef och ansvarig verksamhetschef på stadsdelsnivå.

Det finns cirka 600 kommunala förskolor i staden och genomsnittligt 45 förskolor per stadsdelsförvaltning med en spridning mellan 26-66. Det finns 112 förskoleenheter som i genomsnitt har 5,4 förskolor med en spridning på 3-8 förskolor per enhet. Den stadsdelsförvaltning som har en områdesnivå mellan har också de enheter som har minst antal ingående förskolor.

- *Eventuella specialverksamheter i stadsdelarna*

I de olika stadsdelsförvaltningarna finns flera specialverksamheter för barn med fysiska handikapp, hörselnedsättning, autism, och

språkstörning. För den senaste gruppen bedrivs språkförskolor i samverkan med landstinget. Det finns även specialverksamheter för barn som är allergiska eller har neuropsykiatriska diagnoser. Specialförskolorna har oftast hela staden som upptagningsområde. Det finns även fem förskolor som bedriver verksamhet helt eller delvis på finska.

- *Organisation på stadsdelsnivå*

Ansvaret för förskoleverksamhet på stadsdelsnivå är tydligt definierat. Däremot finns det skillnader i organisation och vilka verksamheter som ingår i samma ansvarsområde.

Några stadsdelar har en egen avdelning för förskoleverksamhet men det vanligaste är att även fritiden ingår i samma ansvarsområde. I några stadsdelar finns ett samlat ansvar för alla frågor som rör barn och unga men det finns även stadsdelar där ansvar för förskola delas med ansvar för teknik och äldreomsorg. Nästan alla stadsdelar har en funktion som har ett övergripande utvecklingsuppdrag även om det är vanligt att även andra arbetsuppgifter ingår.

Det vanligaste är att det för att stödja insatser för barn som behöver extra stöd finns en samordnande funktion med varierande antal medarbetare och kompetenser. Samtidigt har några stadsdelar valt att köpa in delar av dessa kompetenser eller att lägga detta ansvar och arbetsuppgifter inom befintliga funktioner på förvaltnings- och/eller enhetsnivå.

I alla stadsdelar finns forum för kompetensutbyte och kompetensutveckling i form av nätverk, pedagogiska caféer eller liknande. Bromma och Skarpnäck har även övergripande kompetensutvecklande funktioner i form av Pedagogiskt centrum eller Idébank.

- *Övrigt*

Bland övriga förutsättningar som påverkat verksamhetens kvalitet så lyfter flera stadsdelar fram den stora utbyggnadstakten som i vissa stadsdelar varit mycket hög vilket krävt omorganisationer. Samtidigt finns enstaka exempel på vikande efterfrågan som i sin tur medfört vissa behov av omorganisation.

Det är även stor skillnad mellan stadsdelarna vad gäller konkurrens från de enskilt drivna verksamheterna. Genomsnittligt bedrivs 36 procent av förskoleverksamheten i enskild regi men spridningen mellan olika stadsdelar är mellan 12-51 procent.

Underlag, källor och kvalitetsarbetets genomförande

Den samlade kvalitetsredovisningen bygger på de 14 kvalitetsredovisningar som stadsdelsnämnderna sammanställt, erfarenheter från den kommunala utvärderingen, resultat från förskoleundersökningen och i viss mån andra kvalitetsgranskningar och forskningsresultat.

Utbildningsnämnden har ett uppdrag att följa upp och samordna övergripande förskolefrågor i staden. Redovisningen har tagits fram av enheten för förskolesamordning på utbildningsförvaltningen i samarbete med stadsdelsförvaltningarna.

Den övergripande sammanställningen utgör underlag för resultatdialoger mellan stadsdelarna, utbildningsförvaltningen och skolroteln samt för stadens långsiktiga budgetplanering.

Stadsdelsnämndernas kvalitetsredovisningar har i sin tur utgått från förskoleenheternas kvalitetsredovisningar och resultatdialoger inom stadsdelen. Tertialrapporter, förskoleundersökningen, medarbetarenkäten, nyckeltal och den kommunala inspektionen har använts som underlag. Även arbetet med kvalitetsindikatorn, egna uppföljningssystem, verksamhetsbesök, synpunkter från föräldrar och barnintervjuer har använts.

Stadsdelsnämnderna har i sina kvalitetsredovisningar beskrivit sin struktur och sina olika mötesforum för kvalitetsarbetets olika delar under året. De har även i viss mån beskrivit förskoleenheternas kvalitetsarbete och vilka underlag dessa använt för sina kvalitetsredovisningar.

Stadsdelsnämndernas bedömning av måluppfyllelsen

Som förutsättning för stadens övergripande analys sammanställs måluppfyllelsen av de nationella målen utifrån stadsdelsnämndernas bedömningar av prioriterade områden och läroplanens uppdrag.

Stadsdelsnämnderna har utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål tagit fram nämndmål som i de flesta fall är övergripande mål som avspeglar läroplanens olika områden. Utifrån dessa har enheterna tagit fram åtaganden som i några fall är gemensamma för alla enheter i en stadsdel.

Nämndernas bedömning av måluppfyllelsen utgår i de flesta fall ifrån enheternas bedömning av hur väl de uppfyllt sina åtaganden men det ingår även resultat av stadsövergripande insatser. Några

hänvisar även till förskoleundersökningens frågor riktade mot det aktuella området.

Nämndmål

Normer och värden

Nämndmålen handlar om värden som ansvar, hänsyn, respekt, demokrati, jämställdhet och alla människors lika värde – flera tar här upp sitt likabehandlingsarbete. Det finns även andra mål som hållbar livsmiljö.

Stadsdelsnämnderna bedömer att måluppfyllelsen är god utifrån de indikatorer man satt upp, observationer som gjorts i barngrupperna och/eller resultat från förskoleenkäten. Som bidragande till måluppfyllelsen framhålls särskilt likabehandlingsarbetet, genusarbetet, ett interkulturellt förhållningssätt, arbete i mindre grupper, genomtänkta pedagogiska miljöer, respektfullt bemötande och Skarpnäcks projekt kring hållbar livsmiljö.

Utveckling och lärande

Nämndmålen handlar om att ge barn förutsättningar för språkutveckling, kommunikation och uttrycksätt, matematik, naturvetenskap och teknik. Att generellt utveckla sina förmågor och utmanas i sitt lärande. Men det finns även andra mål som kreativitet, utforskande, kultur, motion och fysisk aktivitet.

Stadsdelsnämnderna bedömer att måluppfyllelsen är god utifrån de indikatorer man satt upp, observationer som gjorts i barngrupperna och/eller resultat från förskoleenkäten. Som bidragande till måluppfyllelsen framhålls särskilt kompetensutveckling kring språk/implementering av språkprogram, matematik, PIM och NTA. Flera stadsdelar lyfter fram arbetet i teman/projekt, med pedagogisk dokumentation, IKT, pedagogisk miljö samt att några även har arbetat aktivt med dans, rörelse och utevistelse.

Barns inflytande

Nämndmålen handlar om barns delaktighet, demokratiska möjligheter och inflytande men även barns självkänsla och självförtroende.

Stadsdelsnämnderna bedömer att måluppfyllelsen är god utifrån de indikatorer man satt upp, observationer som gjorts i barngrupperna och/eller resultat från förskoleenkäten. Som bidragande till måluppfyllelsen framhålls särskilt arbete i mindre grupper, arbete utifrån barns intressen och erfarenheter, tillvaratagande av barns

synpunkter, en tillgänglig pedagogisk miljö samt användandet av pedagogisk dokumentation.

Förskola och hem

Nämndmålen handlar om föräldrasamverkan i olika former och föräldrars möjlighet att påverka men det finns även andra mål som hur förskola och hem ska komplettera varandra och om förebyggande insatser.

Stadsdelsnämnderna bedömer att målluppfyllelsen är god utifrån de indikatorer man satt upp, observationer som gjorts i barngrupperna och/eller resultat från förskoleenkäten. Som bidragande till målluppfyllelsen framhålls särskilt den dagliga kontakten och bemötandet men även den föräldraaktiva inskolningen, utvecklingssamtalen och olika former för möten, lyhörddhet för föräldrars önskemål och information om förskolans mål och arbetssätt. Det senaste kopplat till förskoleenkäten framhålls av Skärholmen som anledningen till den stora förbättringen i enkätens resultat i stadsdelen. Några framhåller även arbete med vägledande samtal.

Samverkan med förskoleklass, skola och fritidshem

Ett fåtal nämnder har tagit fram mål för det här området men de mål som finns handlar om att barnen är väl förberedda och att en väl fungerande övergång i samverkan med skolans verksamheter och föräldrarna ska stödja barnens långsiktiga lärande.

Stadsdelsnämnderna bedömer att målluppfyllelsen är god utifrån de indikatorer man satt upp. Särskilt framhåller man arbetet med att ta fram lokala handlingsplaner för barnens övergång.

Likabehandling

Alla förskolor har i skollagen ett uppdrag att främja likabehandling och motverka kränkningar. Utifrån det tas en plan fram för arbetet på det här området, oftast benämnt likabehandlingsplan.

Resultatet av årets arbete på det här området har av stadsdelarna beskrivits delvis ovan under ”Normer och värden” men även av några som ett särskilt område.

De mål som beskrivits handlar om att utveckla likabehandlingsarbetet så att det genomsyrar verksamhetens alla delar.

Bland det som bidragit till att utveckla arbetet på det här området framhåller stadsdelarna ett normkritiskt förhållningssätt, personalens viktiga roll som förebilder och arbete med etiska dilemman med barnen.

Kvalitetsindikatorn

Här redovisas stadsdelarnas sammanställningar av förskoleenheternas bedömningar utifrån kvalitetsindikatorns områden och nivåer i tabellform. Vidare deras analyser av vilka förutsättningar som möjliggjort/begränsat bedömningarna och vilka arbetsätt som varit framgångsrika.

Det är värt att notera att kvalitetsindikatorn reviderades under 2013 vilket försvårar jämförelser med tidigare bedömningar. Generellt bedömde förskolorna sin verksamhet på samma nivå som 2012. Allmänt framhåller stadsdelarna dock mer betydelsen av de diskussioner och dialoger som arbetet med kvalitetsindikatorn leder till.

- Pedagogisk miljö och material

Genomsnitt	Variation
3,5	3,1-3,8

Nämndernas kommentarer:

Det som bidragit till en högre bedömning är bland annat mer tillgängligt material, större variation av material, mer utrustning för IKT, att miljön förändras efter barnens intressen med hjälp av pedagogisk dokumentation och satsning på utemiljön. Flera nämner även personalens ökande medvetenhet om miljöns betydelse som en framgångsfaktor. Norrmalm har genomfört en gemensam översyn av sina pedagogiska miljöer. Samtidigt framgår det att ökade kunskaper kring IKT och/eller bristande IKT-utrustning kan vara ett hinder för en högre bedömning. Exempelvis Farsta har gjort en stor satsning på sin IT-infrastruktur.

- Skapande verksamhet och olika uttrycksformer

Genomsnitt	Variation
3,6	3,3-4,1

Nämndernas kommentarer:

Det som bidragit till en högre bedömning är bland annat användandet av olika uttrycksformer i projektarbeten, introduktion till olika skapande verksamheter, ökad kompetens genom handledning av bildlärare/ateljéristor, att barnen själva får möjlighet att utveckla sina förmågor och samarbete med det omgivande kulturlivet. Det senaste lyfts särskilt fram av Östermalm.

- Barns språkliga och kommunikativa utveckling

Genomsnitt	Variation
3,5	3,3-4,0

Nämndernas kommentarer:

Det som bidragit till en högre bedömning är bland annat ökad kompetens hos personalen exempelvis genom språknätverk, att språkprogrammet implementerats, arbete i mindre grupper och användande av litteratur. På Södermalm har ett samarbete med biblioteken startats och läspiloter utbildats. Arbete i projekt med stöd av dokumentation, att personalen själv använder ett rikt och nyanserat språk, stöd till modersmålet utifrån kartläggning med språkdomäner och arbete utifrån ett likabehandlingsperspektiv beskrivs också som gynnsamt.

- Barns matematiska utveckling

Genomsnitt	Variation
3,4	3,1-3,7

Nämndernas kommentarer:

Det som bidragit till en högre bedömning är bland annat rikt material för bygg- och konstruktionslek, att uppmärksamma den matematik som finns i vardagen, att personalens kunskaper ökat inom området, arbete med problemlösning och begrepp samt med hjälp av IKT. I Spånga-Tensta har förskolorna tillgång till en särskild matteverkstad.

- Naturvetenskap och teknik

Genomsnitt	Variation
3,4	3,0-3,7

Nämndernas kommentarer:

Det som bidragit till en högre bedömning är bland annat verksamhet utomhus och med naturmaterial, experimenterande, att personalens kunskaper ökat, utforskande arbete i projekt, användande av IKT och arbete med hållbar utveckling. Flera stadsdelar har genomfört fortbildning via NTA⁵.

Stadsdelsgemensamma insatser

På en stadsdelsövergripande nivå har det under året genomförts en mängd övergripande insatser för att öka kvaliteten och nå måluppfyllelse inom förskoleverksamheten.

Alla stadsdelar har genomfört insatser för att ge extra stöd till de barn som behöver det. Vidare har alla stadsdelar arbetat aktivt med rekrytering av förskollärare och VFU samt fortsatt arbetet med PIM⁶ i samarbete med utbildningsförvaltningen. Mediateket på utbildningsförvaltningen erbjuder fortsatt kompetensutveckling efter PIM som flera stadsdelar utnyttjat på olika sätt.

Det är många stadsdelar som övergripande arbetat vidare med sina uppföljningssystem och som skapat strukturer för sin introduktion av nya medarbetare. Rinkeby-Kista har delat med sig av sitt arbete med introduktion och mentorskap. Det är även vanligt med fortbildningsinsatser av olika slag, exempelvis kring språk, matematik och NTA.

Vidare har några stadsdelar tagit fram språkprogram och kostprogram samt arbetat med jämställdhetsfrågor och med att fördjupa sin föräldrasamverkan. Det finns även exempel på samarbete med högskolor, andra kommuner och studieresor. Bland annat har Hässelby-Vällingby och Enskede-Årsta-Vantör ett samarbete med Linné-universitetet.

Stadsdelsnämndernas analys av kvaliteten

Utifrån enheternas analyser, resultatdialogerna, lokala förutsättningar, resultat av de stadsdelsgemensamma insatserna och de kommunala inspektionerna har stadsdelsnämnderna gjort en analys av verksamhetens kvalitet i förhållande till de nationella målen.

Stadsdelarna bedömer att nämndmålen uppnåtts och att förskolorna har mer än godtagbar nivå i kvalitetsindikatorn. Samtidigt är det många som lyfter fram att kvaliteten varierar och därmed likvärdigheten. För att öka likvärdigheten planerar exempelvis Älvsjö och Kungsholmen att genomföra riktade åtgärder.

Det framkommer flera framgångsfaktorer som lett till den goda måluppfyllelsen. Personalens kompetens är en nyckelfaktor som stöds genom kompetensutveckling på olika sätt, bland annat i nätverk. Många betonar vikten av en genomtänkt organisation och ett bra ledarskap. Ett fungerande systematiskt kvalitetsarbete där

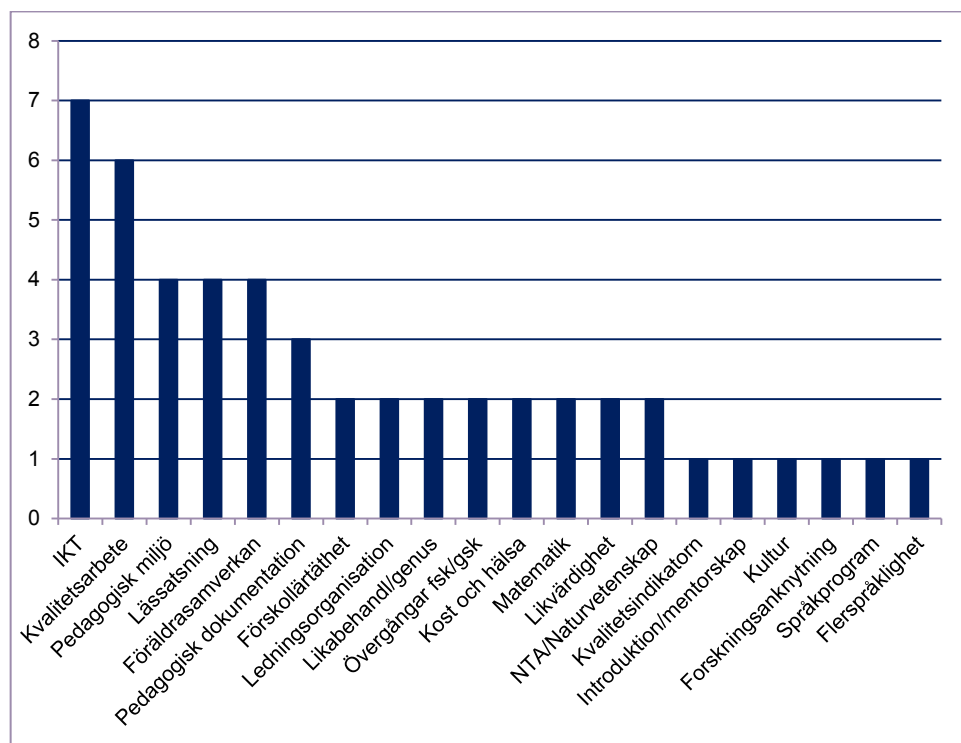
---

⁶ Pedagogisk Media och IT-kompetens

resultaten analyseras bidrar till att utveckla verksamheten. Samverkan med universitet och högskolor bidrar. Det är viktigt att identifiera framgångsrika arbetssätt, hålla fokus och vara uthållig i sina utvecklingsprocesser. Pedagogisk dokumentation, pedagogisk miljö och IKT lyfts fram som verktyg för att utveckla verksamheten i sin helhet. Särskilt Hägersten-Liljeholmen betonar vikten av struktur och kontinuitet för att bibehålla kvaliteten vid stor expansion.

Utvecklingsområden på stadsdelsnivå

Stadsdelsnämnderna har utifrån enheternas utvecklingsområden och sin egen analys prioriterat ett antal övergripande utvecklingsområden. Se tabell nedan.

I den samlade kvalitetsredovisningen för 2012 var de vanligaste utvecklingsområdena på stadsdelsnivå kvalitetsarbete, förskollärartätthet, föräldrasamverkan, IKT, naturvetenskap och teknik, matematik och pedagogisk dokumentation.

Stadsövergripande insatser

Fortbildningsinsatser

Ett stort arbete har inletts tillsammans med PAS och stadsdelsförvaltningarna för att ta fram konkreta strategier, metoder och principer för att öka andelen förskollärare.

Via Midsommarkransens gymnasium har grundutbildning till barnskötare, fördjupning för barnskötare och yrkessvenska för pedagoger genomförts. Mellan 20-30 medarbetare från både kommunal och fristående verksamhet har deltagit i respektive utbildning. Utbildningarna har varit uppskattade och efterfrågade, effekterna utvärderades med utmärkt resultat under 2012.

En rekryteringsutbildning har genomförts med 28 potentiella blivande chefer i kommunal förskola i syfte att säkra chefsförsörjningen. De har bland annat fått en introduktion i ledarskap, stadens styrsystem, personalfrågor och ekonomi.

Vidare har staden gett stöd för vikariekostnader i samband med att personal på kommunala och fristående förskolor vidareutbildat sig till förskollärare, magister och licentiat. Närmare 200 personer har deltagit i denna satsning och över 30 har tagit examen under året.

Språkforskningsinstitutet inom utbildningsförvaltningen har fortsatt sitt nätverksarbete och även genomfört fortbildning för chefer och ledare inom området barns andraspråksutveckling och interkulturalitet. Förutom ökade kunskaper har det även bidragit till arbetet med språkprogram och förändrad organisation.

Det övergripande arbetet med PIM⁷ har fortsatt under ledning av Medioteket. Under året har cirka 1000 medarbetare och chefer nått nivå tre som är grundläggande IKT-kompetens. I stadsdelarnas redovisningar syns att IKT nu i högre utsträckning används som ett verktyg i verksamheterna.

På SETT⁸-mässan 2013 deltog förskolan för första gången genom att både synliggöra förskolans verksamhet i montern, seminarier och föreläsningar men även som deltagare.

Samverkan med högskolor

Utbildningsförvaltningen har kontinuerligt samarbete med Stockholms universitet och Södertörns högskola för att säkra utbudet av utbildningsplatser. Bland annat har starten av erfarenhetsbaserad förskolläraryt utbildning och kompletterande utbildning till förskollärare på SU diskuterats och omsatts.

---

⁷ Pedagogisk IT och mediakompetens

⁸ "Scandinavian Educational Technology Transformation", en mäs sa för IKT som verktyg för lärande

Kvalitetsarbete

Samarbetet mellan utbildningsförvaltningen och några stadsdelar med att utveckla arbetet med mål- och resultatstyrning har fortsatt. En utvärdering av de olika system och verktyg för uppföljning som används på stadsdelarna har inletts.

Kompetensinventering

Under året har kompetensinventeringsverktyget KOLL introducerats för förskolan. Verktyget har anpassats för förskolans verksamhet och en organisation har skapats för införandet. Syftet är att skapa underlag för strategisk kompetensförsörjning och kommande fortbildningssatsningar.

Finsk förskoleverksamhet

Under året har samverkansarbetet fortsatt och flera konkreta steg har tagits. Utbildning i genrepdagagogik, nätverksträffar och översättning av material för självvärdering har genomförts.

Utvärdering av kommunala förskolor

Under året har arbetet med kommunal utvärdering återupptagits. Syftet är att i samverkan med stadsdelsförvaltningarna bidra till likvärdighet och verksamhetsutveckling. Utvärderingen utgår från kvalitetsindikatorn och dess roll i det systematiska kvalitetsarbetet.

De skriftliga och muntliga återkopplingarna till förskolechefer och avdelningschefer har varit positiva och resultaten från utvärderingarna har utgjort ett stöd i verksamheternas fortsatta kvalitetsutveckling.

En enhet från varje stadsdel har utvärderats med totalt 124 avdelningar/grupper vilket innebär ungefär fem procent av den kommunala förskoleverksamheten. Via stadsdelsförvaltningen har resultaten av utvärderingarna spridits till övriga förskolor inom stadsdelen.

Stadsövergripande analys av kvaliteten

KF:s mål för verksamhetsområdet: *Förskolor och skolor i Stockholm ska ge barn vad de behöver för att lära och utvecklas.*

Nedan följer en samlad analys av resultaten av stadens arbete på olika nivåer för att nå de nationella målen för förskolan och KF:s mål för verksamhetsområdet. Detta ligger sedan till grund för förslagen till fullmäktige.

Stadsdelsnämnderna tar sitt huvudmannansvar och har genomtänkta strukturer och insatser ger förskolorna förutsättningar att genomföra sitt uppdrag.

Det finns stora strukturella skillnader bland annat vad gäller andel förskollärare, barn per personal, andel barn med annat modersmål och behov av förskoleplatser. I stadsdelarnas kvalitetsredovisning framgår till viss del att detta påverkar organisation och övergripande insatser men det är inte lika tydligt om eller hur det påverkat måluppfyllelsen.

I årets kvalitetsredovisningar blir de stadsövergripande insatserna mer synliga än tidigare och de motsvarar väl de kontinuerliga behov som finns i stadsdelarna liksom tidigare prioriterade utvecklingsbehov. Däremot är effekten av insatserna och kopplingen till måluppfyllelsen fortfarande oklar. Vidare indikerar beskrivningen av arbetet med likabehandling att man inte fullt ut lever upp till den gällande lagstiftningen.

Även de stadsövergripande insatserna för hela staden motsvarar väl de kontinuerliga behov som finns i staden liksom tidigare prioriterade utvecklingsbehov. Det finns vissa beskrivningar av resultat men även här kan kopplingarna till verksamhetens måluppfyllelse förtydligas. Exempelvis bör effekterna av dessa insatser på stadsdels- och förskolenivå följas upp på ett tydligare sätt. Utvärderingen av de kommunala förskolorna pekar exempelvis på behovet att diskutera, tolka och förankra läroplanens begrepp så att de i högre grad blir en utgångspunkt för planeringen av verksamheten.

Sammantaget vad gäller måluppfyllelsen utifrån kommunfullmäktiges mål och nämndmålen framträder en bild av god måluppfyllelse för alla områden. Forskning bekräftar att förskola av god kvalitet har positiva effekter för barn på alla livets områden, kunskapsmässigt, socialt och emotionellt. Förskolan får också goda resultat när föräldrarna bedömer kvaliteten i stadens förskoleundersökning.

Samtidigt är de övergripande målen generellt formulerade och bedömningen av måluppfyllelsen till stora delar beroende av att de indikatorer och förväntade resultat som tas fram verkligen indikerar att de övergripande målen uppfylls. Det är oklart på vilket sätt de övergripande målen är styrande för verksamheten och hur förskolorna ska hantera kommunala mål i förhållande till nationella mål. Vidare blir inte skillnader i stadsdelarnas måluppfyllelse synliga vilket begränsar möjligheterna till erbjudanden om riktade insatser.

I stadens fortsatta kvalitetsarbete vore det därför önskvärt att man tydligare definierar och separerar olika begrepp. Huvudmannen har på en övergripande nivå ansvar för att hålla sig informerad om hur verksamheten fungerar, detta kan ske på olika sätt både muntligt och skriftligt. De grundläggande aspekter av verksamheten som alltid måste fungera borde beskrivas som kvalitetssäkring. Dessutom har huvudmannen ett ansvar att utifrån lokala förutsättningar prioritera olika områden, beroende på hur förskolornas måluppfyllelse ser ut kan det resultera i en redovisning eller bli ett utvecklingsområde. Slutligen behöver varje förskola/enhet definiera sina utvecklingsområden utifrån de nationella styrdokumentet.

Huvudmannen bör analysera på vilket sätt man bäst styr utifrån lokala förutsättningar och håller sig informerad för att ge förskolorna goda förutsättningar att uppfylla de nationella målen.

Förslag till kommunfullmäktige

Stadsdelsnämnderna har lyft fram ett antal områden som man anser behöver stadsövergripande insatser. Det handlar framförallt om IKT, kvalitetsarbete, föräldrasamverkan, pedagogisk miljö, lässatsning och pedagogisk dokumentation.

Utifrån stadsdelsnämndernas förslag och den övergripande analysen framkommer ett antal områden där det krävs stadsövergripande åtgärder för att behålla och utveckla den höga kvaliteten i stadens förskoleverksamhet och samtidigt möta framtida utmaningar.

Kompetensutveckling

Personalens pedagogiska medvetenhet är grunden för en förskola av hög kvalitet. För att bibehålla och utveckla detta krävs att staden är långsiktig i sina pågående satsningar kring kompetensutveckling och rekrytering. De utvecklings- och karriärmöjligheter som finns behöver synliggöras och kommuniceras.

Nya satsningar behövs för att stärka förskolechefens roll och förskollärares ledarskap i arbetslaget.

Det pågående projektet kring högläsning behöver utvecklas och bindas samman med arbetet med barns andraspråkutveckling.

Vetenskaplig grund

För att utveckla verksamheten behövs ny kunskap och ett kritiskt förhållningssätt. Det krävs nära samarbete med lärosäten och forskning samt en koppling mellan teori och praktik.

Systematiskt kvalitetsarbete

Det systematiska kvalitetsarbetet bör utvecklas så att det på ett effektivt sätt ger huvudmannen möjlighet att styra utifrån lokala förutsättningar och hålla sig informerad om verksamhetens kvalitet. Det kan då bli ett bättre verktyg för att uppnå likvärdighet liksom att det blir ett stöd för förskolornas arbete mot de nationella och kommunala målen.

Forskning, externa utvärderingar och erfarenheterna från den interna utvärderingen av de kommunala förskolorna bör användas som stöd i utvecklingsarbetet.

Hållbar förskola

Det ställs allt högre krav på områden som kost, hälsa och ekologisk hållbarhet. Här behövs olika former av övergripande stöd till förskolorna, exempelvis i form av riktlinjer och upphandlingar som underlättar hållbara val.

IKT

IKT framhålls som en framgångsfaktor för verksamhetsutveckling. Efter PIM behövs fortsatta gemensamma strategier och insatser för att fortsätta arbetet med att göra IKT till ett användbart redskap och för att implementera Skolplattformen.